

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Bixenta Agiriano Argarate

*Arrasate,
Gipuzkoa
(1923-2005)*

Aurkibidea

Biografia

Zintak

ARR-003

- **Proiektua:** Arrasateko haur kantak eta jolasak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2004-11-05
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

ARR-004

- **Proiektua:** Arrasateko haur kantak eta jolasak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2004-11-05
- **Iraupena:** 18 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Bedoña auzoa; Arrasaterako joera

- **Erref:** ARR-003/002
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:01:10. **Bukatu:** 00:02:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Bedoñña auzoa lehenago Aretxabaletakoa zen; gerora Arrasatera pasatu zen. Arrasaterako joera izan dute beti. Lehenagoko egoera zein zen: biderik ez; etab.</p>

2. Bedoña auzoa; Aozaratzara eskolara

- **Erref:** ARR-003/004
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:06:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Bedoñña auzoa asko aldatu da. Lehenago ume asko izaten ziren baserri bakoitzean. Eskola kontuak. Irakaslearekin arazoak. Aozaratz (Azatza) auzora joan behar izan ziren gerora eskolara.</p>

3. "Andra Josepa tronpeta" kanta

- **Erref:** ARR-003/006
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:06:40. **Bukatu:** 00:07:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>"Andra Josepa tronpeta" kanta.</p>

Transkripzioa

Andra Joxepa tronpetan,
Kristoren zoragarri
Jarri belaunbiko.
Gure ortuan zer dago?
Azaburua loratzen.
Aittetxo, amatxo,
urra, urra Pepetxo.
A la kinkiñera, a la samurrera
(nere auzoko andra bati esaten jakon)
Joxepa Etxebarriko, jira beste aldera!

4. Umetako jolasak: tortolosak, kanikak...

- **Erref:** ARR-003/007
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:07:25. **Bukatu:** 00:10:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetako jolasak: pote-poteka, korroan, etab. Kanikaka; tortolasetan ere egiten zuten.</p>

5. Umetako jolasak: tortolasetan; pote-poteka

- **Erref:** ARR-003/008
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:10:05. **Bukatu:** 00:11:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Tortolasetan nola jolasten zuten. Pote-poteka nola egiten zuten. Eliza inguruan jolasten zuten.

6. "Txikitxo polit hori" kanta

- **Erref:** ARR-003/015
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:17:20. **Bukatu:** 00:17:55

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

Laburpena:

<p>Umetako kanta. "Txikitxo polit hori...".</p>

Transkripzioa

- Eta zuk, Bixenta, besterik holan... ba, umia lotara eruaten zanian edo?
- Banakixen nik holakuek, baiña...

Txikitxo polit hori,
ez lorik egin basuan,
otsuak jan ez zaittezen
ardia zeralakuan.

7. `Markesaren alaba´ kanta

- **Erref:** ARR-003/019
- **Iraupena:** 0:04:30. **Hasi:** 00:19:20. **Bukatu:** 00:23:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak

Laburpena:

<p>`Markesaren alaba´ kanta ezaguna.</p>

Transkripzioa

1.Markesaren alaba
interesatua
marineruarekin
enamoratua.
Deskubritu gaberik
euren sekretua
amoriua zeukan
barrenan sartua.

Hala disponiturik
bixek...

Hemen borraute dauko.

Hala disponiturik
ziraden... alkarrekin...

2. (...)
alkarren artian.
Ezkonduko zirala
hurrengo urtian.
Eskolak ikasteko
bien bitartian
beraren herritikan

guztiz apartian.

3.Hala disponiturik
jarri zian biak
kartaz entenditzeko
alkarren berriak.
Formalidadiakin
jartzeko egiak
baiña etziran lo egon
amaren begiak.

4.Ezin egon zan ama
hitz hori sufritzen,
berihala hasi zan
kartak detenitzen,
intentzio haundiagoaz
ezkontza galdutzen;
Juanitak halakorik
ez zuen pentsatzen.

5.Amaren malizia
korreora juan da
Antonio hil zala
egin zuen karta;
Juanitaren tristura
maitia izanda
engaiñatu du beste
gezur bat esanda.

6.Amak esaten dio
Juanita neria
galdu da diotenez
Antonio Maria
nik bilatuko dizut
beste bat hobia
maiorazko, interes
askoren jabia.

7.Denpora kunpliturik
galaia abian
zer pasatu ote zan
haren memorian
kartarik hartu gabe
joan dan aspaldian
inozente sartu zan
jaio zan herrian.

8.Hau da lehendabiziko
esan zenduena.
Zer da musikarekin
onratzen dutena?
Markesaren alaba
kalian barrena
esposariua zala
hark bihar zuena.

9.Desmaiatu egin
zuan ordubete
gero nobia eske
hitz bi egin arte
inguratu zitzaion
makina bat jente
bigarren ordureko
hil da derrepente.

10.Gaba pasatu eta
hurrengo goizian
entierua zuen
bigarren klasian.
Markesaren alaba
guzien atzian;
Zer pena izango zan
haren bihotzian?

Politta da hori, kantua.

8. Garizuman txirikiletan

- **Erref:** ARR-003/032
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:42:35. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Garizuman, txirikiletan egiteko ohitura. Nola jolasten zuten azaltzen du.

9. Jolasak: diaboloa, kanikak...

- **Erref:** ARR-003/033
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:43:45. **Bukatu:** 00:46:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Jolas mota asko zeuden. Neskak diabolorekin, mutilak kanikaka egiten zuten. "Cuentos de Calleja".

10. Umetako arropa

- **Erref:** ARR-003/034
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:46:50. **Bukatu:** 00:47:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Umetan erabiltzen zuten arropa nolakoa zen.

11. Kanikatan nola egiten zen

- **Erref:** ARR-003/035
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:47:50. **Bukatu:** 00:49:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Kanikatan nola egiten zuten. Hasieran buztinezkoak ziren, gerora kristalezkoak.

12. Garizuman txirikiletan egiten zen

- **Erref:** ARR-003/036
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:49:00. **Bukatu:** 00:49:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Txirikiletan nola egiten zuten; zenbat eta urrunago bota, hobe. Garizumako jolasa zen.

13. Arrasaten bi zine, baina joateko dirurik ez

- **Erref:** ARR-003/040
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:53:05. **Bukatu:** 00:56:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Arrasaten bi zine egon ziren garai batean. Umetan zinera joateko dirurik ez. Ematen zituzten pelikulak nolakoak izaten ziren. San Juanetan zinea doan izaten zen.

14. "Txikitxo polit hori..." kanta

- **Erref:** ARR-003/048
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:01:07. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kanta » Ume kanta
- Ohiturak eta bizimodua » Kanta » Bestelako kanta

Laburpena:

<p>"Txikitxo polit hori..." kanta.</p>

Transkripzioa

Txikitxo polit hori,
ez lorik egin basuan,
otsuak jan ez zaittezen
ardia zeralakuan.

Salamankara nuala
Bidian nuan pentsatu
abade tunante baiño
hobako nuela ezkondu.

Ezkondu nintzan ezkondu,
bai neri ondo damutu
fraka beltxian hari zuria
sekulan ez zan faltatu.

- Oso politta. Eta hori etxian kantatzen zetsuen zuri?
- Etxien amak.
- Amak?
- Kunan umiei eraitteko.
- Lo-eraittekua zan orduan?
- Bai.

15. "Ume txikia negarrez dago..." kanta

- **Erref:** ARR-004/001
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>"Ume txikia negarrez dago..." kanta abesten du Pedrok.</p>

Transkripzioa

Ume txikia negarrez dago
ama emazu titia
amak emango titi goxua
lo egiteko gustora.

Lo egiteko gustora eta
ama lanian dabilla
Aita gaiztua tabernan dago
pikaro jokalaria.

- Eta hori be lo-eraittekua zan?
- Bai, lo-eraitteko kantua zan.
- Eta hori zeñi ikasi zetsazun zuk?
- Hori amak kantetan auen.
- Amak hori be bai?
- Bai.

16. `Arre, arre mandako´ kanta

- **Erref:** ARR-004/003
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:01:30. **Bukatu:** 00:02:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>`Arre, arre mandako´ kanta ezaguna.</p>

Transkripzioa

- Eta gero, beste kantu batzuk egoten ziran, ba, umia hanka-gaiñian edo altzuan edo holan...
- Egongo zien, egongo zien, baiña ni gaur por gaur ez naz akordetan.
- "Arre, arre, mandako" ta...
- B: "... bixer Tolosarako, etzi Panplonarako. Handik zer ekarriko? Zapata ta gerriko."
- Orduan akordatzen zarie...
- B: Amak kantetan oskun:

Arre, arre, mandako,
bixer Tolosarako
etzi Panplonarako.
Handik zer ekarriko?
Zapata ta gerriko.

- Norentzako? Ez zan galdetzen holan?
- B: Norendako, aittendako.

17. "Toka-torreka" jolasa

- **Erref:** ARR-004/006
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:05:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

"Toka-torreka" jolasten zuten umetan. Bi talde behar izaten ziren jolas egiteko.

Transkripzioa

- Bai, guk toka-torreka ta eitten gauen, toka-torreka.
- Zelan?
- Toka-torre.
- Eta zelan da hori?
- Toka-torreka zan, [arin-arinka ibiltzera]. Ipini alde baten sei mutiko ta bestaldien beste sei mutiko. Eta lehenengoko hara juaten zana hara, ha hormie jotzen auen, ha zan... Zera, han preso baeuezen batzuk. Zu ariñekez bazebitzen, ezta? Ta bata bestiei [zirkuka] ta. Bati ebaketan eutsen ta eruten euen hara, preso moduen, torrera. Ta zu [haren gaiñetik] edo alde batetik edo bestaldetik han sartzen bazitzen iñok ikutu barik, ha bestia librau eitten [dozun]. [...] toka-torreka.
- B: Taka-torreka.

18. Umetako jolasak; "Txorro-morro" jolasa

- **Erref:** ARR-004/007
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:05:55. **Bukatu:** 00:08:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak. "Txorro-morro" jolasaren inguruko azalpena.

Transkripzioa

- Ta beste bat, beste bat zan... zan "Piku, kallo, ke". Bizenta, "Piku, kallo, ke" zelan zan?
- "Txorro-morro"...?
- "Txorro, morro, piku, kallo, ke".
- Hori, baiña, halan, alkarren gaiñera salto eitten, ezta?
- Bai.
- Zelan eitten zenduen?
- Hori izeten zan: bat egoten zan jarritta, harmaillan jarritta, ezta? Bat. Ta haren azpixin makurtuta bat. Ta haren atzekaldien beste bat makurtuta. Ta hiru edo lau edo holan. Ta gero, saltarixak. Ta saltarixak allegau biher zien han norberagaiño. Ha zan kanpeoia. Baiña askotan buruen jotzen auen ta "bunba!" ta...
- Ta noiz esaten zan "Txorro, morro" hori?
- "Txorro, morro"... A! "Txorro, morro" esaten zan... Bat... Zu ipintzen [zitzen] holan, ezta? Eta bestia hamen burua azpixin dauela. Ta esaten [zan]: "Txorro, morro, piku, kallo, ke". Ta "txorro" ta "morro" ta... "piku" izango zan ta "kallo", "ke". Ta ez baeuen azertetan esaten [zan]: "Si hubieras dicho [sardinito], si hubieras dicho..." "Si hubieras dicho sardin-zesto..." ez naz akordetan oin!... Ez zara akordetan, Bixenta, horrekin?
- B: Txorro-morroka?
- Ez, txorro-morroka da gauza bat, baiña hori bestie zan: "Txorro, morro, piku, kallo, ke". "Txorro", "morro", "piku", "kallo", "ke". Ta zan: azertau ein biher euen bestiak. Zuk atzamarrak holan [baaukozun] "sardin-zesto" zan ta holan [baaukozun] "piku". Ta bestie "kallo" holan ta... Holan zan. Ipini bihar [dozun...] ta azpixin dauenak igarri ein biher [eutsen]. Ta: "Si hubieras dicho sardin-zesto..."
- B: Txorro-morroka.

- Bai, hori ba. "Txorro, morro, piku, kallo, ke". Ta: "Si hubieras dicho sardin-zesto, si hubieras dicho no sé qué, tara-ri-ra...". Erderaz ez [zakiun] ta!
- Eta hori erderaz zan?
- Bai, hori erderaz zan. Baiña erderaz, zelako erderaz, e! Zelabaitekua!

19. Euskal Eguna; euskararekin lotutako kontuak

- **Erref:** ARR-004/008
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 00:08:20. **Bukatu:** 00:13:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk

Laburpena:

[illegible]

20. Azkue Arrasatera etortzen zeneko kontuak

- **Erref:** ARR-004/009
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:13:10. **Bukatu:** 00:15:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Azkue ezagutu zuen. Haren inguruko kontuak aipatzen ditu. Arrasatera zertara etortzen zen. Herriko beste pertsonaia ezaqun batzuekin batera tertuliak.

21. Herri euskaltzalea; maiatzaren 1a

- **Erref:** ARR-004/010
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:16:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Herri euskalzalea. "Primero de mayo" eguna nola ospatzen zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com